

ACADEMIA ROMÂNĂ
SCOSAAR

TEZĂ DE ABILITARE

PROVOCĂRI ȘI LIMITE ACTUALE ALE COMPLEXITĂȚII ECONOMICE

Domeniul fundamental: Științe sociale

Domeniul de abilitare: Economie

Autor: dr.Olimpia NEAGU

Teză elaborată în vederea obținerii atestatului de abilitare în scopul conducerii lucrărilor de doctorat în domeniul ECONOMIE.

**BUCUREȘTI
2020**

Rezumat

Teza de abilitare cuprinde două secțiuni principale, și anume partea de contribuții științifice și cea aferentă planului de dezvoltare a carierei. Prima parte pune în evidență contribuțiile în domeniul complexității economice actuale realizate de la finalizarea programului postdoctoral și până în prezent. Cea de-a doua parte se referă la proiectele vizând activitatea academică, inclusiv direcții viitoare de cercetare.

Prima parte a tezei sintetizează principalele contribuții științifice la cercetarea privind provocările și limitele actuale ale complexității economice, considerând patru teme principale, și anume: modelarea legăturii dintre complexitatea economică și mediu, complexitatea dezvoltării durabile, globalizarea țărilor UE-ca expresie a complexității lumii actuale și capitalul uman-contributor al complexității economice.

În ceea ce privește **modelarea legăturii dintre complexitatea economică și mediu**, principalele contribuții sunt: (1) includerea complexității economice ca variabilă explicativă în analiza poluării mediului, acoperind lipsa din literatura existentă a unor abordări similare; (2) includerea, pentru prima dată, a complexității economice în modelul Curbei Environmentale Kuznets. Primul studiu identifică o asociere pozitivă între complexitatea economică și creșterea emisiilor de gaz de seră pe termen lung. În cadrul celui de-al doilea studiu, în locul variabilei "venit" în cadrul modelului curbei environmentale Kuznets (EKC) se introduce complexitatea economică, fiind testată dependența pătratică dintre complexitatea economică și emisiile de bioxid de carbon în cadrul unui panel de 25 țări ale UE. Dependența pe termen lung dintre complexitatea economică și emisiile de bioxid de carbon este ilustrată cu ajutorul unei curbe în U inversată, similară modelului EKC pentru venit.

În ceea ce privește **complexitatea dezvoltării durabile**, menționez următoarele contribuții, ca rezultat al cercetărilor empirice realizate în cadrul unui colectiv de cercetare. *În primul rând*, am identificat o asociere semnificativă între creșterea economică și degradarea mediului (măsurată prin intermediul unui indice construit) în România în perioada 2000-2014.. Această dependență reciprocă și co-evoluție reprezintă trăsături ale complexității dezvoltării durabile. Am constatat de asemenea o decuplare a creșterii economice de la utilizarea resurselor materiale în ultimii cinci ani. Acest fapt trebuie valorificat pentru a face posibilă schimbarea către realizarea de produse și servicii pe baza celor mai recente tehnologii prietenoase cu mediul, utilizarea eficientă a resurselor materiale, consum redus de resurse naturale care ar putea conduce la o economie competitivă și inclusivă. *În al doilea rând*, am evidențiat influența pozitivă a eco-inovării asupra nivelului dezvoltării durabile (exprimate printr-un indice construit) în cadrul unui panel de date referitor la țările CEE (2005-2014). Deoarece eco-innovarea și sustenabilitatea sunt interrelaționate, constatările reprezintă o bază pentru viitoare studii ale unei abordări integrate ale acestora. *În al treilea rând*, analiza econometrică panel a evidențiat legătura pozitivă dintre ocuparea forței de muncă și valoarea adăugată brută creată în șase sectoare ale bio-economiei din 26 țări ale UE. Se sugerează faptul că impulsivitatea investițiilor în sectoarele bio-economiei poate sprijini dezvoltarea durabilă în contextul unor resurse limitate cantitativ și calitativ, schimbări climatice și degradarea mediului.

În ceea ce privește tema **globalizării la nivelul UE - ca expresie a complexității lumii actuale**, , am investigat cinci sub-teme.. *În primul rând*, am dovedit că deschiderea comercială, investițiile străine directe și valoarea de piață a companiilor listate la bursă au efecte de creștere a inegalității veniturilor în țările CEE (2000-2014). Acest impact al globalizării reprezintă una din provocările complexității lumii

actuale. Este pusă în evidență și interdependența dintre cele două dimensiuni ale globalizării (financiară și economică), ca fenomen complex. *În al doilea rând*, am constatat că globalizarea și creșterea economică în România sunt corelate pe termen lung și că cele trei forme ale globalizării (economică, financiară și politică) au efecte diferite, ca și direcție și magnitudine, asupra creșterii economice în România (1991-2017). Ele reprezintă cele trei sisteme, complexe ele însele, părți componente ale mecanismului complex al globalizării. *În al treilea rând*, analiza utilizării procedurii arbitrajului pe piața de capital din România, a relevat faptul că efectele crizei financiare globale ar fi putut mult reduce dacă investitorii ar fi ales această opțiune. Se sugerează că legăturile globale dintre piețele financiare induc un mare grad de risc al tranzacțiilor, incertitudine și lipsa predictibilității. *În al patrulea rând*, am evidențiat influența indicelui competitivității globale asupra ratei anuale de creștere a PIB în țările UE (2008-2017). Țările răspund în mod diferit la competitivitatea globală, potrivit complexității lor economice. *În al cincilea rând*, am constatat că este posibil ca diferențe mari în acumularea de capital uman să coexiste cu disparități reduse ale incluziunii sau competitivității și că nivele moderate ale competitivității și dezvoltării incluzive să fie asociate cu nivele ridicate ale stocului de capital uman în țările Uniunii Europene (2017). Aceste interdependențe sunt expresii ale complexității globalizării.

În final, în privința temei **capitalul uman - contributor la complexitatea economică**, principalele contribuții sunt rezumate în cele ce urmează. *În primul rând*, teoriile capitalului uman și a capacităților umane sunt trecute în revistă, subliniind similaritățile și diferențele dintre ele. Abordarea curentă a capacităților umane productive în cadrul complexității economice este prezentată ca având trăsătură principală un nivel ridicat de interacțiune în rețele complexe menite să dezvolte, să distribuie și să utilizeze cunoștințele necesare pentru crearea de produse sofisticate. *În al doilea rând*, am definit conceptul de valoare de piață a capitalului uman și am estimat această valoare pentru perioada 1999-2008 în câteva țări ale UE. Văzută ca o capacitate productivă, valoarea de piață a capitalului uman îndeplinește rolul de input al producției de bunuri complexe și sofisticate. *În al treilea rând*, am constatat că există o corelare pozitivă între capitalul uman și creșterea economică în România (2000-2017), relația de cauzalitate având direcția dinspre populația ocupată cu studii superioare și ocuparea în sectoarele intensive în cunoaștere către PIB regional per capita, cu o întârziere de doi ani. Studiul sugerează așadar că sectoarele economice intensive în cunoaștere, ca expresii ale complexității economice sectoriale, contribuie la creșterea economică regională. De asemenea, cunoștințele și capacitățile productive care generează complexitate economică sunt înglobate în principal în lucrători, respectiv în capitalul lor uman. *În al patrulea rând*, am pus în evidență asimetriile legăturii dintre capitalul uman, investiția în C&D, PIB per capita și ocuparea în sectoarele serviciilor intensive în cunoaștere (ca forme ale complexității economice) în regiunile Uniunii Europene, ținând cont de diferențele de dezvoltare economică ale țărilor dintre partea estică și centrală, pe de o parte și cea vestică, pe de alta. În regiunile având complexitate economică mai mică (exprimată prin rezultatul sectoarelor intensive în cunoaștere), capitalul uman, investiția în C&D, PIB per capita reprezintă factori de importanță majoră pentru stimularea ocupării în joburi complexe, specifice sectoarelor intensive în cunoaștere.

Cea de-a doua parte a tezei prezintă planul de dezvoltare a carierei.

În cadrul activităților didactice intenționez să gestionez cu atenție și eficacitate achizițiile de cunoaștere obținute până acum și să construiesc în continuare pe baza creată și să o dezvolt. Astfel, voi îmbogăți conținutul materialelor de curs și seminar privind economia europeană încorporând rezultatele studiilor de cercetare prezentate în teză, alături de ultimele dezvoltări în domeniu. Intenționez de asemenea să public un curs de Economie Internațională.

Direcțiile de cercetare pe care le am în vedere vor include următoarele teme: capital uman - complexitate economică - creștere economică; capabilități sociale, dezvoltare inclusivă-complexitate economică-globalizare; energie regenerabilă - capital uman - globalizare; complexitate economică--dezvoltare durabilă-economie verde; energie regenerabilă- inegalitate, complexitate economică și mediu.